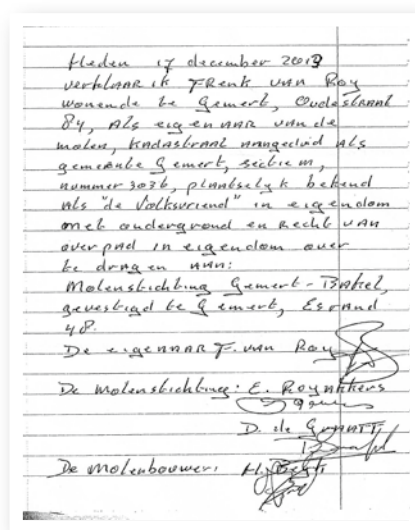

Inleiding

Een verloren gewaand rijksmonument in de gemeente Gemert-Bakel zal in april 2017 weer in volle glorie staan te pronken: molen De Volksvriend aan de Oudestraat in Gemert. Als Molenstichting Gemert-Bakel zijn wij zeer vereerd om hiervan verslag te mogen doen. Dit boekje, dat eveneens is verschenen als themanummer van Gemerts Heem, beschrijft naast molen De Volksvriend ook de drie andere molens, evenals de vele verdwenen molens, in de gemeente Gemert-Bakel. In een samenwerkingsverband van Heemkundekring De Kommanderij Gemert, Heemkundekring Bakel en Milheeze, en de Molenstichting is dit boekje tot stand gekomen.

Met maar liefst vier molens mag Gemert-Bakel een echte molengemeente heten. Allemaal malen en draaien ze nog. Ze zijn zodanig goed gerestaureerd dat je in de molen kunt zien hoe vernuftig het mechanisme werkt als het in bedrijf is. Algemeen wordt de molen gezien als eerste uitvinding van de industriële revolutie. Uniek in onze gemeente is dat het geheel verschillende typen molens zijn: standaardmolen Willibrordus in Bakel, de zeventiende-eeuwse achtkantige rietgedekte stellingmolen De Bijenkorf, de achttiende-eeuwse achtkantige rietgedekte bergmolen Laurentia in Milheeze, en de negentiende-eeuwse stenen beltmolen De Volksvriend. Deze vier molens hebben allemaal hun eigen bewegende geschiedenis zoals u verderop kunt lezen.

Omdat met name plattelandsgemeenten hun identiteit ontleen aan landschappen en monumenten, is het zeer gewenst dat de gemeente Gemert-Bakel haar molens in stand houdt, zo valt te lezen in diverse rapporten. Om voor een gewaarborgde instandhouding te zorgen is de Molenstichting Gemert-Bakel in het jaar 2008

Koopakte molen De Volksvriend recht van de keukentafel, 17 december 2013.

opgericht. De oprichting was een initiatief van de gemeenteraad.

De stichting bestaat uit een bestuur, molenaars en technici. Onderhoud en restauraties worden gefinancierd door het verwerven van subsidies,

Bestuur Molenstichting: Theo van Hal, Derk de Graaff, Egi Roijackers, Twan Rooijackers, Mares Verheijen, Jurgen van Stiphout ontbreekt.

sponsoring en giften. Wanneer vakkundige restauraties noodzakelijk zijn, maken wij gebruik van gespecialiseerde bedrijven. Daarnaast worden vaak vrijwillige vaklieden ingezet om de onderhoudskosten te drukken. De stichting draagt eveneens zorg voor de opleiding van vrijwilligers tot vakbekwame molenaars. Zij volgen de twee jaar durende cursus van het gilde van vrijwillig molenaars. Alleen gediplomeerde molenaars mogen de molen bedienen. Zij malen wekelijks voor diervoeders. Soms ook voor menselijke consumptie, maar dan uiteraard wel met andere molenstenen.

Het directe gevolg van de oprichting van de stichting is terug te zien in de uitstekende staat van onderhoud van de vier voornoemde molens. In eendrachtige samenwerking met de toenmalige en huidige molenaars en technici is gigantisch veel werk verricht. Sommige resultaten zijn direct zichtbaar, zoals de restauratie van de standaard van de molen Willibrordus te Bakel. Hiermee hebben we zeker het omvallen van deze molen

weten te voorkomen. Meteen daarna volgde een zeer kostbare restauratie van de geklonken ijzeren potroeden en van de vloer van het onderkot van deze molen. Bovendien is een toilet aangebracht.

De stichting heeft ook molen Laurentia te Milheeze grondig aangepakt. Een gedeelte van de molenbelt is weggegraven en het lelijke externe toiletgebouw afgebroken. Het toilet kreeg een plaatsje in het binnenste van de molenbelt. De restaurateurs hebben veel verrotte steunbalken die de vloeren van deze molen ondersteunen volledig gerestaureerd. Vaardige rietdekkers vervingen de oude rietbedekking door een totaal nieuwe, maar eerst kreeg de molen een intensieve behandeling tegen hout borende insecten.

Molen De Bijenkorf te Gemert ontsnapte eveneens niet aan onze aandacht. Ook bij deze molen hebben we de rietbedekking vernieuwd en de hout borende insecten intensief bestreden. Bovendien is op de begane grond een nieuwe vloer

gelegd. Vanuit de eigen gelederen werden met behoud van de oude oorspronkelijke vormgeving en technieken, de steenkisten door een vakbekwame meubelmaker hersteld. In De Bijenkorf bevindt zich een kleine winkel. Wij hopen hiermee meer publiek naar de molen te trekken. De restauratie van molen De Volksvriend te Gemert is een verhaal apart en zoals al vermeld, de directe aanleiding tot de uitgave van dit boekje.

Naast het zichtbare werk is ook veel onzichtbaar werk uitgevoerd: alle molens zijn bouwhistorisch onderzocht. Om deze monumenten in authentieke staat te behouden worden reparaties en restauraties uitgevoerd op basis van deze onderzoeken. De monumentenwacht van de provincie Noord-Brabant voert jaarlijks onafhankelijke inspecties uit. Bij nagenoeg alle werkzaamheden overlegt onze molenstichting vooraf nadrukkelijk met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Het bestuur van Molenstichting Gemert-Bakel is voortdurend in de weer om de interne kwaliteit en professionaliteit te verbeteren. Wij kunnen inmiddels over een aantal vakbekwame molenaars en technici beschikken. De stichting heeft al de ANBI-status en pogingen worden in het werk gesteld om ook het CBF-keurmerk te verkrijgen. Ons streven is om blijvend aan de kwaliteitseisen die gelden voor professionele organisaties voor monumentenbeheer te voldoen.

Deze activiteiten zijn mede tot stand gekomen door een aantal mensen van wie wij helaas afscheid hebben moeten nemen. Het huidige bestuur wil op deze plaats deze mensen vernoemen als dank voor de door hen geleverde bijdrage. Bart Gerrits, molenaar, overleden in 2010. Bart was een van de drijvende krachten achter molen

De Bijenkorf.

Jan Ponjé, voorzitter van de molenstichting, overleden in 2015. Wat zou Jan trots geweest zijn op de uiteindelijke voltooiing van de restauratie. Piet Meulendijks, molenaar overleden in 2016. Piet was de nestor van de molenaars en de vraagbaak voor de jonge en nieuwe molenaars.

Graag willen wij dit voorwoord afsluiten met iedereen te bedanken die op enigerlei wijze een bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van deze restauratie. Ook willen wij de wens uitspreken dat deze vier monumentale molens tot in lengte van jaren deel uit mogen blijven maken van het gemeentelijk erfgoed. Vooral molen De Volksvriend gunnen wij een vrij uitzicht en een stralend middelpunt op zijn oorspronkelijke plaats aan de zuidkant van Gemert. Zijn restauratie is uniek in molenland, hij zal geheel gerestaureerd zijn naar de toestand zoals die was in ca. 1970. Als dat met zijn omgeving ook nog in meer of mindere mate lukt, dan is voor velen een lang gekoesterde wens vervuld. Het zal een grote verrijking zijn voor onze toeristische molengemeente.

Dit boekje geeft een blik op de geschiedenis van onze molens. Ook laat het de bouwgeschiedenis zien van de toegepaste technieken in het verleden, tot uitvoering gebracht door een geweldig team van kundige, ervaren en gepassioneerde molenbouwers. Tot slot willen wij iedereen die aan dit boekje een bijdrage heeft geleverd hartelijk danken.

*Namens Molenstichting Gemert-Bakel,
Egi Roijackers, voorzitter*